OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

31.5.2016 OM 15/31/2014

TALOUDELLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Hallituksen esityksessä (HE 7/2016 vp) on viitattu tuomareiden koulutuksen sisällön osalta koulutustyöryhmän valmistelemaan koulutusohjelmaan (Mietintöjä ja lausuntoja 38/2015).

Hallituksessa esityksessä koulutusjärjestelmän kehittämisestä arvioidaan syntyvän lisäkustannuksia yhteensä 700.000 euroa, josta henkilöstörakenteen muutokseen kohdentuu 400.000 euroa (vakuutusoikeus 70.000 euroa ja muut tuomioistuimet 330.000 euroa), koulutuslautakuntaan 200.000 euroa ja koulutuksen kehittämiseen 100.000 euroa. Tämä esitetään rahoitettavaksi pääosin vähentämällä esittelijöiden virkoja ja osaksi eräillä muilla säästyviksi arvioitavilla varoilla. Lisärahoitustarpeeksi on arvioitu 200.000 -300.000 euroa.

Yhteenveto kustannuksista

Oikeusministeriö	Tuomariliitto
Vastaa HE:tä (s. 56-57). Tuomioistuinten henkilöstörakenteiden muuttamisesta aiheutuvat kustannukset on arvioitu enintään noin 400 000 euroksi. Virkarakenteen kehittämisen edellyttämät varat voidaan kattaa tuomioistuinlaitoksen muita virkoja vähentämällä sekä esittelijöiden palkkioista (HoL 9§) säästyviä varoja käyttämällä.	Henkilöstörakenteen muuttaminen koulutusviroiksi ainakin 330.000 euroa
Sisältyy edelliseen kohtaan. Tuomariliiton laskelmassa ei ole otettu huomioon vakuutusoikeuden kokoonpanomuutoksia (HE s. 56), joiden arvioidaan tehostavan vakuutusoikeuden toimintaa. Kokoonpanomuutokset ovat olleet käytössä syksystä 2015 alkaen, joten niiden vaikutukset ovat vielä selvitettävänä.	Vakuutusoikeuden esittelijäjäsenyyden korvaaminen 235.748,40 euroa
Tuomarinkoulutuslautakunnasta aiheutuvia kustannuksia arvioitaessa vertailuarvona on käytetty tuomarinvalintalautakunnan kustannuksia. Tällöin ns. hallinnollisten kustannusten, palkkojen sekä palkkioiden osuuden vertailuarvona on ollut todellinen, koulutuslautakunnan toimintaan rinnastettava toimintamalli.	Tuomarinkoulutuslautakunnan kustannukset 480.000 euroa
HE:ssä 7/2016 on esitetty, että koulutuslautakunnan työskentelyä voi tukea OM:n	Koulutuslautakunnan henkilöstön määrä liian pieni

koulutusyksikkö, jonka kustannukset sisältyvät OM:n budjettiin. Tällöin koulutusyksikön henkilöstö voi tukea koulutuslautakunnan työskentelyä tuottamalla koulutuslautakunnan linjaamia koulutuksellisia ratkaisuja. Tämä vähentää tuomarinkoulutuslautakunnan henkilöstön työmäärää. Tuomarinkoulutuslautakunnan jäsenten asiantuntemuksen avulla koulutusohjelmien juridisen sisällön tuottaminen helpottuu, mikäli lautakunnan jäsenille jaetaan esimerkiksi vastuukoulutusalueita (vrt. esim. valtionsyyttäjämalli). Nykyisin OM:n koulutusyksikön tuottama koulutus perustuu koulutusteemakohtaisiin suunnittelutyöryhmiin, jotka koostuvat ko . teeman asiantuntijoista (tuomareista, syyttäjistä ja muista sidosryhmien edustajista). Tuomioistuinten henkilöstökoulutuksen budjetti vuonna 2016 on 745 000 euroa.	
Tuomariliiton laskelmassa on ilmeisesti lähtökohtana tilanne, jossa tuomioistuinharjoittelua ei ole eikä harjoittelijoiden valinnasta aiheudu kustannuksia. Tämä ei vastaa nykytilannetta, jossa tuomioistuinharjoitteluun hakeutuvat lähettävät hakemuksiaan suoraan käräjäoikeuksiin. HE:ssä esitetty tuomioistuinharjoittelijoiden keskitetty valinta tuomarinkoulutuslautakunnassa vähentää 27 virastossa tehtävää päällekkäistä työtä huomattavasti. Jos hakijamääränä on tuomariliiton laskelmassa mainittu 1.000 henkilöä vuosittain ja jokainen heistä hakee esim. kolmeen käräjäoikeuteen, pelkästään hakemusten seulontaan käytetään käräjäoikeuksissa 3.000 x 30 min = 1.500 tuntia = 207 tuntia. Haastatteluun osallistunee käräjäoikeuksissa 1 - 2 haastattelijaa ja jos kyseessä on harjoittelupaikka, jossa osa harjoittelusta suoritetaan hovi- tai hallinto-oikeudessa, mahdollisesti myös hovi- tai hallinto-oikeuden edustaja. Parhaita hakijoita voidaan haastatella useammassa kuin yhdessä tuomioistuimessa, jolloin hakijalle aiheutuu tarpeetonta ajanhukkaa ja kustannuksia.	Tuomioistuinharjoitteluun hakeutuminen

Tuomariliiton laskelma on epäselvä siltä osin, onko lautakunnalle tehtävien esitysten tekeminen, hakemusten käsittely ja jälkityöt ilmoittamisineen sekä koulutusohjelmien suunnittelu ja organisointi otettu siinä esille kahteen kertaan (sekä sihteerin palkkana T11 että erillisenä ajankäyttönä). Kokonaistaloudellisesti HE:n mukainen keskitetty hakumenettely on nykyiseen verrattuna edullinen. Tuomioistuimissa hakuprosessista säästyvä aika voidaan käyttää lainkäyttöasioiden käsittelyyn. Lisäksi seulonnassa käytettäviä sähköisiä järjestelmiä on mahdollista kehittää prosessia nopeuttavaan suuntaan. Tuomioistuinharjoittelua tukeva käräjänotaareiden koulutusohjelman toteuttaminen on jo aloitettu vuonna 2015.	
Lautakunta suorittaa virkatyönä tuomarinkoulutusvirkoihin liittyvät alku- ja loppukokeet. Kokeisiin liittyvä suunnittelu ja kokoustoiminta voidaan hoitaa pitkälti videoteitse sekä lautakunnan sihteerin ja osastosihteerin virkatyönä. Alkukokeissa voidaan hyödyntää verkko-opiskelun mahdollisuuksia ja sähköistä pääsykoemallia (osa pisteytyksestä hoidettavasti automaattisella tarkastuksella esim. Moodlessa). Tuomioistuimista löytyy lukuisia soveltuvia luentosaleja, joissa on mahdollista järjestää tarvittavat alku- ja loppukokeet ilman ylimääräisiä tilavuokria. Tuomariliitto on ottanut kantaa kokeiden valvonnan kustannuksiin. Kokeiden valvominen voidaan toteuttaa virkatyönä, vastaavalla tavoin kuin yliopistolla henkilöstö osallistuu pääsykokeisiin osana virkatehtäviään. Alku- ja loppukokeisiin liittyvät kustannukset aiheutuvat korkeintaan kokeiden tai suoritusten tarkastamisesta.	Asessoreiden alku- ja loppukokeiden organisoimisen kustannukset
OM:n hallinnonala käyttää aktiivisesti videosiltamahdollisuuksia kokouksiin osallistumisen	Lautakunnan kokouskustannukset arvioitu liian pieniksi.

välineinä. Ei ole mitään syytä olettaa, ettei tuomarinkoulutuslautakunnan kokouksissa voitaisi käyttää videosiltamahdollisuutta ja siten välttää matkustuskustannuksia. Myös ns. valtavirtateknologiaan siirtyminen tuomioistuinten ict - ratkaisuissa tulee lisäämään mahdollisuuksia hyödyntää modernia kokoustekniikkaa .	
Vastaa koulutustyöryhmän mietinnössä (s. 66-67) esitettyä asessoreiden koulutusohjelman kustannusvaikutusta. Otettu huomioon HE:ssa. Tuomariliitolla ei ole ollut tähän huomautettavaa.	Koulutettavien tuomareiden koulutus 20.000 euroa
Viitataan VM:n lausuntoon. Ei ole VES:n mukainen. Tutorointitoiminta sisältyy tälläkin hetkellä tuomioistuinten toimintaan.	Koulutettavien tuomareiden (asessoreiden) tutorointi 290.387,46 euroa
Viitataan VM:n lausuntoon. Ammatillisen osaamisen ylläpito ja kehittäminen on osa normaalia organisaation toimintaa. Tuomariliiton lähtökohta on niin ikään virheellinen. Asessorien virkoja on tarkoitus perustaa muuttamalla esittelijöiden virkoja asessorien viroiksi. Tuomareiden virkoja ei ole tarkoitus muuttaa asessorien viroiksi. Näin ollen asessorin työpanosta tulee verrata esittelijän työpanokseen. Asessorin toimivalta on laajempi kuin esittelijän. Esimerkiksi hovioikeuden suullinen pääkäsittely törkeää pahoinpitelyä koskevassa asiassa voidaan toimittaa kokoonpanossa, johon kuuluu kaksi hovioikeudenneuvosta ja asessori. Verrattuna hovioikeudessa ”tavanomaiseen” kolmen tuomarin ja yhden esittelijän muodostamaan kokoonpanoon ”asessorikokoonpano” säästää esittelijän työpanoksen. Tämä on myös prosessuaalisten säännösten kanssa sopusoinnussa, koska pääkäsittelyasiaa ei ratkaista esittelystä eikä esittelijävirkamiehellä ole oikeutta jättää tuomareiden ratkaisuun eriävää mielipidettään. Laskennallisena säästönä em. esimerkkitapauksessa voidaan pitää myös asessorin ja hovioikeudenneuvoksen palkan erotusta.	Koulutettavien tuomareiden (asessoreiden) työpanoksen vajauksen kompensointi 1.360.000 euroa

Esimerkkinä käytetyssä pääkäsittelyssä, joka kestää yhden työpäivän, päiväpalkkana ”säästyy” esittelijän (T9) palkka sekä hovioikeudenneuvoksen (T12) ja asessorin (T10,5) palkkojen erotus. Jos esittelijän kuukausipalkka (T9, kolmella kokemuslisällä) on 4.070,86 euroa, päiväpalkaksi jää 189,30 euroa. (4.070,86 jaettuna 21,5:llä). Tuomioistuimet päättävät itse ratkaisukokoonpanonsa lainsäädännön puitteissa. Jos vuodessa ratkaistaan hovioikeuksissa esim. 500 kpl yhden työpäivän kestävää pääkäsittelyasiaa ”asessorikokoonpanossa” kolmen jäsenen ja esittelijän muodostaman kokoonpanon sijasta, saadaan em. luvuilla esittelijän päiväpalkasta laskennallinen 94.651,16 euron säästö. Tuomioistuimen säästyvää työpanosta voidaan muiden lainkäyttöasioiden käsittelyyn tai koulutukseen.	
Viitataan VM:n lausuntoon. Ei ole VES:n mukainen. OM:n koulutusyksikkö toteuttaa vuosittain oikeushallinnonalan esimiehille suunnatun mentorointiohjelman. Mentorointiohjelman mentorit ovat sitoutuneet toimimaan mentoreina ilman korvausta tälläkin hetkellä.	Uusien tuomareiden perehdyttäminen 243.280,20 euroa (uusien tuomareiden mentorointi)
Vastaa koulutustyöryhmän mietinnössä (s. 64-65) esitettyä käräjänotaareiden koulutusohjelman kustannusvaikutusta. Otettu huomioon HE:ssa. Tuomariliitolla ei ollut tähän huomautettavaa.	Tuomioistuinharjoittelijoiden koulutusohjelma 40.000 euroa
Viitataan VM:n lausuntoon. Ei ole VES:n mukainen. Tutorointitoiminta sisältyy tälläkin hetkellä tuomioistuinten toimintaan.	Tuomioistuinharjoittelijoiden tutorointi 740.325,30 euroa
Käräjänotaareiden koulutusohjelman pilotointi on aloitettu syksyllä 2015. Koulutusohjelma rakentuu 2 päivän aloitusseminaarista, jonka jälkeen osallistujat osallistuvat koulutusohjelmaan verkko-opiskelua hyödyntäen. Koulutusohjelma on kokonaisuudessaan noin 6-7 päivän laajuinen. HE 7/2016 ei aiheuta lisäkustannuksia nykyiseen verrattuna.	Tuomioistuinharjoittelijoiden työpanoksen vajauksen kompensoimiseksi tarvittava työmäärä 136.283,94 euroa
Tuomariliiton lausunnossa esitetty laskelma lähtee siitä, että kaikilla tuomareilla olisi oikeus osallistua koulutukseen 10 päivää vuodessa. Tällaista ehdotusta ei sisälly hallituksen esitykseen. HE:ssa 7/2016 on esitetty koulutukseen osallistumisen	Tuomareiden ja esittelijöiden täydennyskoulutuksen lisäämisen vaikutus työpanokseen 1.690.000 euroa

suunnitelmallisuuden kehittämistä ja eräitä lisäpanostuksia. Vuonna 2015 OM:n koulutusyksikkö tuotti 264 koulutuspäivää, joihin osallistui 4135 koulutettavaa (sisältää tuomioistuinten, oikeusavun ja edunvalvonnan henkilöstön). Koulutusyksikössä on arvioitu, että mikäli tuomarikoulutus jakautuisi tasaisesti kutakin tuomaria kohden, olisi tuomareiden mahdollista osallistua nykytilanteessakin vähintään 6 koulutuspäivään vuodessa. Arviossa ei ole mukana videosiltana esitettäviä koulutuksia (noin 5 päivää vuodessa).	
Koulutustyöryhmän mietinnössä esitetty täydennyskoulutuksen kehittäminen ja siihen liittyvät kustannusvaikutukset (40 000 euroa /v) on esitetty toteutettavaksi nelivuotisen osaamisen kehittämisen strategian mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että täydennyskoulutuksen kustannukset sekä koulutuksen sisältö vaihtelevat vuosittain tuomarinkoulutuslautakunnan määrittelemällä tavalla. Se, missä määrin täydennyskoulutusta on tarpeen kehittää, on arvioiden varainen asia ja kustannuskysymys. Koulutustyöryhmän mietinnössä on otettu huomioon käytettävissä olevat taloudelliset resurssit ja niiden mukaiset lähtökohdat.	Täydennyskoulutuksen lisääminen 200.000 euroa.
Tuomariliiton esittämä digitaitojen kehittämiseen liittyvä määrärahatarve ei aiheudu HE:stä 7/2016. Digitaitojen lisäämisen tarve on tunnistettu ja valmiuksien kehittämistä tuetaan jo nykyisin osana sähköiseen työskentelyyn ja tietojärjestelmäkehitykseen liittyviä koulutustoimia.	Digitaitojen lisääminen 250.000 euroa.
HE 7/2016 = noin 700 000 euroa, josta vuosittaiset lisäkustannukset noin 200 000 - 300 000 euroa.	Tuomariliiton laskelma = 6.016.025,20 euroa